

Arap Dili Alfabeti Öğretimine Yönelik Yeni Bir Teknik Önerisi:**İletişimsel Alfabe Öğretim Tekniği ***

Muhammed Kurt | <https://orcid.org/0000-0001-7190-8313> | Sorumlu Yazar
muhammetkurt@gazi.edu.tr

Gazi Üniversitesi | <https://ror.org/054xkpr46>
 Yabancı Diller Yüksekokulu, Ankara, Türkiye

Celal Turgut Koç | <https://orcid.org/0000-0002-6881-732X>
ctkoc@gazi.edu.tr

Gazi Üniversitesi | <https://ror.org/054xkpr46>
 Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye

Öz

Arapçanın yabancı dil olarak öğretimine genellikle harflerin okunuşu, yazılışı ve telaffuzu ile başlanır. Daha sonra harfler birleştirilerek, kelime ve cümle okunuşu ve yazılışı aşamasına geçilir. Dili inşa etme süreci bu noktadan sonra başlar. Bu kritik aşamada öğrenenin yeterli beceriyi elde edememesi durumunda öğrenim süreci boyunca zorluklarla karşılaştığı düşünülmektedir. Bunların yanı sıra öğrencinin ana dilinin alfabeti, öğrendiği yabancı dilin alfabetinden farklı olanlara, yabancı dili, iletişimsel olarak öğretme stratejisi, başlangıç öğretimi aşamasında kullanılmamaktadır. Bu ve benzer durumlar düşünüldüğünde Arapça öğretimine başlanıldığı andan itibaren, öğrencinin söz konusu dilin alfabetini kolay bir şekilde öğrenip, kelime ve cümleleri harekesiz okuyup yazabilecek becerinin öğretici tarafından öğrenciye kolayca kazandırılacağı hissettirilmeli ve öğrencinin özgüven kazanması sağlanmalıdır. Araştırmada öneri olarak sunulmuş olan bu yöntem, bahsedilen ihtiyaçların giderilebilmesi için sınıf içi etkileşimi artırıp, öğrenenleri henüz ilk dersten itibaren sürecin içine üretici olarak katacağı bir yol olarak görülmektedir. Çalışmamızda Arap harfleri öğretiminin klasik sırasıyla ve bir bütün olarak ele alınmasının aksine öğrencinin harf öğrendikçe farklı kelime ve cümleler oluşturabileceği bir planlama yapılmıştır. Öğrenci, öğrendiği her bir harfle yeni bir kelime yazar, okur ve seslendirir. Hemen ardından bu kelimeyi cümle içinde kullanır. Sürecin belirlenen yerlerinde Arapçada sıklıkla kullanılan soru ifadeleri gibi kalıp ifadeler öğretime dâhil edilerek, öğrenenin dili kullanma becerisinin artması sağlanır. Harfler tamamlandığında öğrenenin, Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni çerçevesinde belirtilen A1 düzeyi kazanımlarını daha kısa sürede ve daha etkin bir şekilde edineceği düşünülmektedir. Önerilen bu yöntemle beraber hem kur sistemine hem de hazırlık sınıfları programlarına göre hazırlanan ders süreçlerinin, yaklaşık elli ders saatinin, harfleri yalın olarak öğretme amacıyla harcanmaması, aksine bu belirtilen ders saatlerinin etkin ve etkileşimli bir öğretim sürecine evrilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Arap Dili, Arap Dili Eğitimi, Arap Dili Alfabeti, Alfabe Öğretimi, İletişimsel Yöntem

Öne Çıkanlar

- İletişimsel Alfabe Öğretim Tekniğinde her harf için uygulama planı yapılmıştır.
- İletişimsel yöntemle Arap alfabesiyle ilk defa karşılaşan öğrencilerin dil edinim süreci kolaylaşmıştır.
- İletişimsel yöntemle Arapça öğrenim sürecinde zaman kaybı en aza inmiştir.
- İletişimsel yöntemin dersin her aşamasında kullanılabilmesi sağlanmıştır.
- İletişimsel yöntemle öğrencilerin alfabeyle karşı ön yargıları ortadan kalkmıştır.

Atıf Bilgisi

Kurt, Muhammet – Koç, Celal Turgut. “Arap Dili Alfabesi Öğretimine Yönelik Yeni Bir Teknik Önerisi: İletişimsel Alfabe Öğretim Tekniği”. *Eskiye*ni 49 (Haziran 2023), 519-537.

<https://doi.org/10.37697/eskiyeni.1199156>

Geliş Tarihi	03 Kasım 2022
Kabul Tarihi	15 Ocak 2023
Yayın Tarihi	30 Haziran 2023
Hakem Sayısı	Ön İnceleme: İki İç Hakem (Editörler – Yayın Kurulu Üyeleri) İçerik İncelemesi: İki Dış Hakem
Değerlendirme	Çift Taraflı Kör Hakemlik
Etik	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde etik ilkelere uyulmuştur.
Etik Beyan	* Bu çalışma Doç. Dr. Celal Turgut Koç danışmanlığında 10.09.2022 tarihinde tamamladığımız ‘Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Olarak Arapça Öğrenimine Yönelik Öğretim Programı Tasarısı ve Uygulama Önerisi’ başlıklı tezi esas alınarak hazırlanmıştır.
Yazar Katkıları	Yazar Katkıları: Çalışmanın Tasarlanması: MK (%70), CTK (%30) Veri Toplanması: MK (%70), CTK (%30) Veri Analizi: MK (%70), CTK (%30) Makalenin Yazımı: MK (%70), CTK (%30) Makale Gönderimi ve Revizyonu: MK (%70), CTK (%30)
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	eskiyenidergi@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Herhangi bir fon, hibe veya başka bir destek alınmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanır. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.tr

A New Technique Proposal for Teaching the Arabic Alphabet: Communicative Alphabet Teaching Technique *

Muhammed Kurt | <https://orcid.org/0000-0001-7190-8313> | Corresponding Author
muhammetkurt@gazi.edu.tr
Gazi University | <https://ror.org/054xkpr46>
College of Foreign Languages, Ankara, Türkiye

Celal Turgut Koç | <https://orcid.org/0000-0002-6881-732X>
ctkoc@gazi.edu.tr
Gazi University | <https://ror.org/054xkpr46>
Gazi Education Faculty, Ankara, Türkiye

Abstract

Teaching of Arabic as a foreign language begins with the reading, writing and pronunciation of the letters, respectively. Then, the letters are combined and the reading and writing phase of a sentence begins. The process of constructing the language starts from this point. If the student cannot acquire sufficient skills at this critical stage, they encounter difficulties throughout the learning process. In addition, the strategy of teaching the foreign language communicatively to those whose mother tongue is different from the alphabet of the foreign language that the student is learning cannot be used in the initial education stage. Considering these and similar situations, the student should be made to feel that the ability to learn the alphabet of the language in question, read and write words and sentences without vowel, will be quickly gained by the teacher, and the student should gain self-confidence. This method, presented as a suggestion in the research, is a way to increase classroom interaction and involve the learners as a producer from the first lesson to meet the mentioned needs. In our study, contrary to the classical order of teaching Arabic letters and as a whole, planning was made in which the student could form different words and sentences as the student learns letters. The student writes, reads and pronounces a new word with each letter learned. Immediately after, the student uses this word in a sentence. In the determined parts of the process, formulaic expressions such as question expressions, frequently used in Arabic, are included in the teaching, thereby increasing the learner's ability to use the language. When the letters are completed, it is thought that the student will acquire the achievements determined for the A1 level specified in the European Union Common Application Text framework in a shorter time and more effectively. With this proposed method, it is aimed that the course processes, which are prepared according to both the language level and the preparatory class programs, will not spend approximately fifty-course hours on teaching the letters plainly, on the contrary, these course hours will evolve into an effective and interactive teaching process.

Keywords

Arabic Language, Arabic Language Education, Arabic Language Alphabet, Alphabet Teaching, Communicative Method

Highlights

- An application plan was made for each letter in the Communicative Alphabet Teaching Technique.
- The language acquisition process of the students who encountered the Arabic alphabet for the first time with the communicative method was facilitated.
- The loss of time in the process of learning Arabic with the communicative method has been minimized.
- It has been ensured that the communicative method can be used at every stage of the lesson.
- With the communicative method, students' prejudices against the alphabet disappeared.

Citation

Kurt, Muhammet – Koç, Celal Turgut. “A New Technique Proposal for Teaching the Arabic Alphabet: Communicative Alphabet Teaching Technique”. *Eskiyeni* 49 (June 2023), 519-537. <https://doi.org/10.37697/eskiyeni.1199156>

Date of submission	03 November 2022
Date of acceptance	15 January 2023
Date of publication	30 June 2023
Reviewers	Single anonymized - Two Internal (Editorial board members) Double anonymized - Two External
Review reports	Double-blind * This article is extracted from my doctorate dissertation entitled “Curriculum Draft and Implementation Suggestion for Preparatory Class Students to Learn Arabic as a Foreign Language”, supervised by Assoc. Prof. Celal Turgut Koç /Ph.D. Dissertation, Gazi University, Ankara/Türkiye, 2022).
Author Contributions	Conceiving the Study: MK (%70), CTK (%30) Data Collection: MK (%70), CTK (%30) Data Analysis: MK (%70), CTK (%30) Writingup: MK (%70), CTK (%30) Submission and Revision: MK (%70), CTK (%30)
Plagiarism checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest
Complaints	eskiyenidergi@gmail.com
Grant Support	No funds, grants, or other support was received.
Copyright & License	Author(s) publishing with the journal retain(s) the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 . https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

Giriş

Dil gerek insan gerekse toplum açısından önemli olan sanat, din, teknik, bilim gibi alanlarla doğrudan ilgisi olan bir sistemdir. İnsan yaşamının sürdürülebilir olmasını sağlayan, duygu ve düşüncelerin aktarımı için kullanılan yegâne araç dildir. Bununla birlikte bilimde ortaya çıkan buluşlar, elde edilen gelişmeler ancak bu vasıta ile nesilden nesile aktarılabilir. Aynı zamanda “insanı diğer varlıklardan ayıran sanatsal yönü besleyen de dildir. Söze dayanan bütün sanatlar dil sayesinde vardır. Önce insanı var eden dil sonra insanların birlikte yaşamalarını ve anlaşabilmelerini sağlayarak bir toplumu oluşturur. Onu besler ve büyütür. Dil, bir topluluğu topluma dönüştürür”.¹

Arap dilbilimci Muhammed Ali el-Hûlî² (öl. 2019) ise dil için çeşitli tanımlamalar yapmıştır. Ona göre dil öncelikle bir sistemdir. Yani belirli bir düzene, sisteme bağlı olan, fonem, morfem, kelime yapısı, cümle yapısı ve anlam düzeylerinde belirli bir düzen ortaya koyar. Diğer bir vurgusu, dilin esasen ses olduğudur. İnsan yazıdan önce sadece sesler çıkararak ya da konuşarak anlaşabilmiştir. Yani, dil, sözlü bir faaliyet veya konuşmadır. Aynı zamanda dil, semboldür. Kelimeler zikredilen şeyin kendisi değil, sembolüdür. Örneğin “ağaç” kelimesi ağaç denen şeyi sembolize eder, ağacın kendisi değildir. Bununla birlikte dil, yalnızca düşünceleri değil duyguları da aktarmaktadır. Yani insanlar dil sayesinde sadece fikir alışverişi değil, duygu alışverişi de yaparlar.³

Alfabe, “bir dilin seslerini gösteren, belirli bir sıraya göre dizilmiş belli sayıda harfin bütünü, yazı, abece”⁴, “içerdiği sembollerin her biri bir ses birimini veya birimlerini karşılayan yazılı işaretler sistemi”⁵, “bir dilin yazımında kullanılan harfleri, kabullenmiş sıraları içinde veren liste”⁶ olarak tanımlanmıştır. Tanımlara bakıldığında alfabenin ses ve harf boyutu şeklinde iki boyutunun olduğu görülmektedir.

Alfabeler, kullanılan seslere göre form alır ve yazıyla karşılık, simge bulur. Buna da harf denir. Harf, bir dilin -veya lehçesinin- anlam ve görev öğelerini yazıya geçirmede kullanılan, çizim -veya basım, oyma, kabartma vb.- türü işaretlerden her biridir. Bunun için harf ve ses kavramlarını birbirinden ayırmak gerekir. Konuşma sesleri, akciğerlerden gelen havanın ses yolunda titreşmesiyle oluşur. Sesler, işitme; harfler ise özellikle görme yoluyla algılanır. Konuşma dilinde heceler, yazı dilinde harfler, anlamlı veya görevli yapıların doğrudan algılayabildiğimiz en küçük parçaları sayılır.⁷

Dil öğretiminin yapılmaya başlandığı yıllarda, iletişim dilini öğretmek amacıyla hareket edildiğinden dolayı, yazı dilinden ziyade konuşma dili öğretilmeye çalışılmış, bundan ötürü alfabenin yabancı dil öğretimindeki rolü göz ardı edilmiştir. Fakat kişiler ve toplumlar arasındaki iletişimin artmasıyla birlikte ileri medeniyetlerin oluşturduğu millî alfabeler yazışmanın ana unsurunu teşkil etmeye başlamış, böylelikle bir dili öğrenmede ve o dille iletişim kurmada alfabe önemli bir rol üstlenmiştir.

¹ Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* (Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009), 11-13.

² Cihaner Akçay, *Arapça Öğretim Metodları* (İstanbul: Akdem, 2017), 1-2.

³ Murat Özcan vd., “A Review of Arabic Teacher Candidates’ Profiles”, *Education Quarterly Reviews* 5/1 (2022), 251.

⁴ Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* (Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005), 72.

⁵ Hatice Şirin User, *Başlangıcından Günümüze Türk Yazı Sistemleri* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2006), 18.

⁶ Efrasiyap Gemalmaz, *Türkçenin Derin Yapısı* (Ankara: Belen Yayıncılık, 2010), 59.

⁷ Efrasiyap Gemalmaz, *Türkçenin Derin Yapısı* (Ankara: Belen Yayıncılık, 2010), 59.

Belirtilen bu bilgiler ışığında Arapçanın yabancı dil olarak öğretimi söz konusu olduğunda alfabe öğretimi aşamasında çeşitli uygulamalar söz konusu olsa da genellikle dil sınıflarında alfabeyi bilenlerin çokluğundan kaynaklanan baskı nedeniyle bu aşama hızlı bir şekilde geçilip, ünitelere başlama eğilimi gösterilmektedir. Bu tutum sınıf içinde henüz alfabe aşına olmayan öğrencilerde motivasyon kaybına sebep olmaktadır. Çeşitli yöntemler kullanılarak öğrencilerin bu kaygısı giderilmelidir.⁸

Arapça öğretimi gerçekleştirilen gerek yükseköğretim gerekse ortaöğretim hazırlık sınıflarında, öğretim sürecinin içinde Arap harflerinin öğretimine yönelik bir yöntem veya strateji görmek zordur. Alfabe öğretim süreci genel olarak aşağıdaki şekilde yürütülür:

1. Arapça öğretimi için seçilen ve hazırlık sınıfı boyunca kullanılacak olan Arapça öğretim setinin sunmuş olduğu alfabe öğretim etkinlikleri yoluyla öğretim gerçekleştirilir.

2. Seçilen dil öğretim seti alfabe öğretiminde yeterli bulunmazsa kaynak etkinlik kitabı temin edilir ve bu kitap üzerinden alfabe öğretimi gerçekleştirilir.

Alfabe öğretimi yukarıda bahsedilen maddeler ışığında incelendiğinde, Arapça öğretimi için seçilen öğretim setlerinin harfleri öncelikle yalın olarak sırasıyla verdikleri ve öğrencilerin öğretici yoluyla bunları görsel olarak tanımaları istenmektedir. Daha sonra harfler ünitelere yayılarak aşamalı olarak öğretilmeye çalışılır. Bunun yanı sıra dil setlerinden bağımsız olarak, öğreticiler tarafından, harflerin uzun bir zaman boyunca öğretilmesi monotonluk ve gereksiz etkinlik olarak görülür ve bu sebeple harflerin öğretimi ilk yirmi beş veya elli ders saati içerisinde gerçekleştirilir. Bu bağlamda düşünüldüğünde harflerin öğretimi genellikle ilk harf olan [ا] 'elif' harfiyle başlar ve son harf olan [ي] 'ye' harfiyle son bulur. Bu harflerin yazımı öğretilirken harflerin yazılış tarzı gereği kelimenin ilk harfi, ilk harf sonrası ve kelimenin son harfi olarak şekil değişikliği olur. Öğretim sürecinde bu duruma harfin başta, ortada ve sonda yazımı denir. Harflerin yazılış öğretilirken her harf için ayrıca mahreç denilen sesletim özellikleri de öğretilir. Buna göre öğrenciler öncelikle harfin nasıl telaffuz edildiğine dikkat ederler ve bu telaffuzun kusursuz olması için çaba gösterirler. Daha sonra harfi kelime içinde yazmaya başlarlar ve süreç genel hatlarıyla bu şekilde devam eder. Sürecin bu şekilde işlemesi en alt değerde yirmi beş ders saati, en üst değerde ise elli ders saati olarak gerçekleşmektedir.

Çalışmamızda önermiş olduğumuz iletişimsel alfabe öğretimi tekniği ise alfabe öğretim sürecinde sarf edilen elli ders saatini, doğrudan harf öğretimi yapılmasının yerine etkileşimli bir dil öğretim sürecine dönüştürmek amacıyla tasarlanmış ve alan literatüründe tartışılması istenmiştir.

1. İletişimsel Alfabe Öğretimi Tekniği

Öğrencilerin, yazımı veya okunuşuyla ilgili hiçbir şey bilmedikleri bir yabancı dili, henüz ilk harfinden başlayarak üretme sürecine girdikleri, Arapça yazma ve okumanın

8 Gül Şen Yaman, "Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretiminde Whatsapp Kullanımı", *International Journal of Comtemporary Educational Studies (IntJCES)* 2/1 (2016), 43.

kolay ve eğlenceli olduğunu düşündükleri, öğrenimin ilk anından itibaren sürecin biz-zat içerisinde yer aldıkları etkileşimli etkinlikler dizisidir. İletişimsel alfabe öğretim tekniğine göre öğrencilerin yazmaya ve okumaya başlamadan önce alfabe öğretiminde kullanılacak kelime seçkilerini on beş ders saati süresince görür. Bu kelime öğrenme sürecinde öğrenciler herhangi bir şekilde yazıyla not almazlar.

Öğrencilerden beklenen, kelimeleri hafızalarında tutma becerilerini geliştirmeleridir. Bu süre boyunca verilecek olan kelimeler, görseller yardımıyla anlamları tahmin edilebilecek olan kelimelerden seçilir. Kelime öğrenme sürecinde kelimeler programda belirtilen etkinlikler yoluyla verilir. Bu süreç öğrenciler için kolay ve etkileşimli bir sürece dönüştürülmelidir. Kelime tanıma süreci tamamlanınca, iletişimsel alfabe öğretimi süreci uygulaması başlar. Bu bağlamda öğrencilerin ilk yazacakları kelimeler -nokta üzerinden birleştirmeye imkân veren- noktalı harf fontu yoluyla yazılacak olan هذا ve هذه işaret isimleridir. Daha sonra öğrenciler alfabeyle alışıla gelmiş sıranın aksine, önerilen bu teknik için geliştirilmiş mikro programın sunmuş olduğu sıraya göre öğreneceklerdir. Kazandırılan her harfle beraber üretilebilecek kelimeler, bu kelimelerle oluşturulabilecek cümleler ve bu cümleleri kalıcı dil malzemelerine dönüştürecek etkinlik önerileri mikro öğretim programının uygulama önerisi aşamasında ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

2. İletişimsel Alfabe Öğretimi Tekniği Genel ve Alt Amaçları

1. Alfabe öğretim sürecini tekdüzelikten kurtarıp sınıf içi etkileşimli bir öğretim sürecine dönüştürmek.

2. Türkçede kullanılan alfabeden farklı olarak yeni bir alfabeyle karşılaşan öğrencilerin öz güvenlerini kırmadan, Arapçayı öğrenebilecekleri önsezisini sağlayabilmek.

3. Öğrencilerin neyi niçin öğrendiklerine dair fikirlerinin olmasını sağlamak.

4. Öğrencileri harf sıralarını bilme ve öğrenme zorunluluğundan kurtarıp dilin gerçek yaşantısına ortak edebilmek.

5. Öğrencilerin, karşılaştıkları her harfle dil kullanım becerilerini keşfederek öğrenmelerini sağlamak.

6. Öğrencilerin, Arapça öğreniminin henüz başlarında kelime bilgisinin önemli olduğunu ve karşılaşılan her kelimenin mutlaka kelime haznesine kaydedilmenin gerekliliğini kavramalarını sağlamak.

Çalışmamızda önermiş olduğumuz tekniğin genel amaçları incelendiğinde bu amaçların alt amaçlar taşıdığı görülmektedir. Bunlar şu şekildedir:

- Öğreticinin dersini etkileşimli bir şekilde sunması
- Öğreticinin her bir öğrenciyi dersin her anına ortak etmesi
- Sınıf içi etkinliklerin daha çok sözlü olması
- Öğrencilerin isteklilik düzeyinin artırılması

İkinci madde incelendiğinde, öğrencilerin karşılaşmış oldukları yeni alfabeden korkmamaları, aksine bu alfabenin doğru yöntemlerle kolay bir şekilde dil öğrenim malzemesine dönüşebileceğine ve gerekli önlemlerin alınıp uygulanmasına dair bir hedef olduğu anlaşılmaktadır.

Genel amaçlardan üçüncü amaç, öğrencilerin sınıf içinde, ders esnasında nelerin yapıldığını fark etmelerini sağlamak gerektiğine vurgu yapar. Bu doğrultuda üçüncü maddenin alt amacı, öğrencilerin dersin her aşamasına vakıf olmalarını ve sunulan her dilsel malzemenin gerekliliğine inanmalarını sağlamayı hedefler.

Dördüncü maddenin alt amaçları arasında öğrencileri - direkt ezbercilikten kurtarıp veya ezberciliğe alıştırmadan, kendi öz becerilerinin yardımıyla, yazılı olan malzemele- rin yanı sıra sözlü olan malzemeleri de zihinlerinde tutup etkin bir dil becerisine dönüş- türebilecekleri düşüncesini sağlama amacı yer almaktadır.

Beşinci maddenin alt amacı olarak öğrencilerin öğrenmiş oldukları her harfle yeni kelimeler yazıp okuyabilmeleri ve bu kelimelerle basit cümleler oluşturarak dili ilk an- dan itibaren bilinçli bir şekilde kullanmasını sağlamak olduğu anlaşılmaktadır.

Altıncı madde öğrencilerin karşılaşmış oldukları her kelimeyi oluşturulacak kelime defterlerine kaydetmeleri, bunu yaparken her türlü kelimeyi önemsemelerini, kelime- leri sık sık tekrar edip kalıcı hale getirmelerini sağlamak üzere alt amaç içermektedir. Genel anlamda bakıldığında önerilen teknik sayesinde öğrenciler aynı anda hem okuya- cak hem yazacak hem de sınıf içi basit diyaloglar sayesinde iletişim kuracaklardır. Öne- rilen tekniğe göre uygulanacak olan öğretim sürecinde, öğrencilerin akıllı telefonlarına Arapça klavye yüklemeleri ve öğrenecekleri kelimeleri bu klavyeyi kullanarak yazmalar- ını sağlanmalıdır. Kelimeler oluşturulacak sınıf sosyal medya grubuna mesaj olarak gön- derilmeli ve öğretici tarafından denetlenmelidir.

2.1. İletişimsel Alfabe Öğretimi Tekniği Programlama Süreci

Yabancı dil öğretimi gerçekleştirilirken uygulanacak tekniklerin genel kabul görmüş öğretim programları kaynaklı olması, tekniğin işlevinin ve etkinliğinin yüksek oranlı olmasıyla doğrudan alakalıdır. Bu doğrultuda iletişimsel alfabe öğretimi tekniğini uygu- layabilmek için sistemli ve açık bir şekilde tasarlanmış mikro öğretim programına ihti- yaç duyulmuştur.

Önerilen bu teknik, yabancı dil olarak Arapça öğretiminde başlangıç seviyesi olma özelliği taşıdığı için kazanımları belirlenmiş sistemli bir program üzerinden yürütülme- lidir.

Bu noktadan hareketle çalışmamızda önerilen iletişimsel alfabe öğretim tekniği için geliştirilmiş taslak öğretim programı ve kapsamı aşağıdaki gibidir.

2.2. İletişimsel Alfabe Öğretimi Tekniği Kazanımları ve Açıklamaları

Kazanım 1: Öğrenciler görsellerde yer alan görüntünün Arapça karşılığını tahmin eder/söyler. Açıklama: Kelime öğrenimi sürecinde karşılaşılan kelimeler, etkinlikler ara- cılığıyla tekrar edilecektir. İçerik: Alfabe öğretimi esnasında öğrenilen kelimeleri kap- samaktadır.

Kazanım 2: Öğrenciler هذا ve هذه işaret isimlerini noktalı font yardımıyla yazarlar ve seslendirirler. Açıklama: Verilen işaret isimleri noktalı harf sitili kullanılarak yazdırıl- malıdır. Kelimelerin sesletimi doğru telaffuzla yapılmalıdır. İçerik: هذا / هذه

Kazanım 3: ب harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Bu harfle beraber fetha, damme ve kesra hareketlerini tanıy ve yazar. Açık-

lama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfi noktalı harf sitili yardımıyla yalın, başta, ortada ve sonda olacak şekilde yazması sağlanmalıdır. Harfin yazımı tamamlanınca fetha, damme ve kesra hareketleri de aynı şekilde yazdırılmalıdır. İçerik: ب

Kazanım 4: i harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Hemzeyi fark eder ve yazar. | harfinin med harfi olduğunu fark eder. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfi noktalı harf sitili yardımıyla yalın, başta, ortada ve sonda olacak şekilde yazması sağlanmalıdır. Elif harfi aynı zamanda bir uzatma harfi olduğu için bu kullanımının da etkinlikler yoluyla verilmesi gerekmektedir. İçerik: با

Kazanım 5: i ve ب harflerinden oluşacak اب kelimesini noktalı harfler üzerinden yazar ve seslendirir. Açıklama: Öğrencilerin bu harflerle önceden duydukları ve anlamını bildikleri kelimeyi cümle dışı olarak yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: اب

Kazanım 6: هنا işaret ismini ve اب kelimesini kullanarak هذاب cümlesini yazar ve seslendirir. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen cümleleri yazmaları, yazarken anlamlandırmaları sağlanmalıdır. İçerik: هذاب.

Kazanım 7: i ve ب harflerinden oluşacak باب kelimesini noktalı harfler üzerinden yazar ve seslendirir. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen yeni kelimeyi yazmaları ve doğru seslendirmeleri sağlanmalıdır. İçerik: باب

Kazanım 8: هنا işaret ismini ve باب kelimesini kullanarak هذاب cümlesini yazar ve seslendirir. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen cümleyi yazmaları, yazarken anlamlandırmaları sağlanmalıdır. İçerik: هذاب

Kazanım 9: ي harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. ي harfinin med harfi ve iyelik eki olduğunu fark eder. Açıklama: Kazanımda verilen harfin bir med (uzatma) harfi ve iyelik eki olarak kullanımını fark etmesi sağlanır. İçerik: هذابي. هذابي

Kazanım 10: ي harfini önceki kazanımlarda öğrendiği باب-اب kelimeleriyle birleştirir ve ي-بابي tamlamalarını yazar ve seslendirir. Açıklama: Öğrencilerin önceki kazanımları bu kazanımla beraber pekiştirmeleri ve verilen harfin işlevini fark etmeleri sağlanmalıdır. İçerik: هذابي. هذابي

Kazanım 11: هنا işaret ismini ve ي / بابي kelimelerini kullanarak هذابابيهذا cümlelerini oluşturur, yazar ve seslendirir. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen cümleleri yazmaları ve sınıf içi etkileşimli etkinlikler yoluyla seslendirmeleri sağlanmalıdır. İçerik: هذابي. هذابي

Kazanım 12: ت harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Bu harfle beraber هذابي-بيتي-بيتي ifadelerini yazar ve seslendirir. Öğrenciler لاهلنعمليس، لا، نعم، هل ifadelerini noktalı harf biçimi aracılığıyla yazıp okurlar. Bu ifadeleri yazılı ve sözlü cümlelerinde kullanırlar. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfi ve bu harfle beraber yazabileceği yeni kelime üzerinde çalışmalarını sağlanmalıdır. İçerik: هذا لاهلنعمليس. هذابي. هذا بيت. هذا بيتي

Kazanım 13: ك harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. ك harfinin iyelik eki olduğunu fark eder. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda

verilen harfle yazılabilecek yeni kelimeleri yazıp cümle içinde kullanmaları ve bu harfin iyelik eki olduğunu fark etmeleri sağlanmalıdır. İçerik: كتابك - كتابك كتابك - كتاب / كتاب كتابك / كتابك كتابك

Kazanım 14: م Harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. ما soru edatını yazar ve cümle içinde kullanır. Açıklama: Öğrencilerin kazanımında verilen harfle yazılabilecek yeni kelimeleri yazıp cümle içinde kullanmaları sağlanmalıdır. İçerik: هذهمكتاب- هذامكتب / ماء / أم / مكتب / مكتب / مكاتب / أم / كم / ما

Kazanım 15: Fetha'nın tenvinini fark eder ve yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen noktalı harfler yardımıyla önceki kelimeleri nekra ve mansûb olarak yazmaları sağlanır.

Kazanım 16: س harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin kazanımında verilen harfle yazılabilecek yeni kelimeleri yazıp cümle içinde kullanmaları sağlanmalıdır. İçerik: سمك / مسك / سبت / أسماك / اسمك / اسمي / اسمك / اسمك / اسمك / كسب / كسب / كسب / كسب

Kazanım 17: ش harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. Bu harfle birlikte yazılabilecek yeni kelimeler üzerinde yazılı ve sözlü etkinlikler uygulanmalıdır. Basit isim cümleleri ek olarak verilebilir. İçerik: أم / ست

Kazanım 18: Şedde harekesini fark eder, yazar ve okur. Açıklama: Öğrencilerin verilen noktalı harfler yardımıyla şedde harekesini yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: شاب / شك

Kazanım 19: ع harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. Ayrıca yazılabilecek yeni kelimeler üzerinde yazılı ve sözlü etkinlikler uygulanmalıdır. İçerik: بيع / باع / عشب / أعشاب / عيس / يعيس / عاش / يعيش

Kazanım 20: ر harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: رب / كريم / شارع / كبير / مبارك / تركي / ترك / عربي / مارس / يمارس / كسر / يكسر

Kazanım 21: ف harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: فراش / كيف / سيف / قم / فار / في

Kazanım 22: ق harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: شقي / أشقياء / قسم / أقسام / قياس / سائق / قبر / قس / قسيس / عقرب / قارب / مقيم

Kazanım 23: تاءالمربوطة harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen bu harfi kelimenin sonunda doğru olarak yazmaları ve seslendirmeleri sağlanmalıdır. Bu harfle beraber kelimelerde erillik ve dişlilik konusu basitçe anlatılır. İçerik: بقرة / قبعة / قبعات / مباراة / قبة / قبب / قاعة / قاعات / قيمة / قيم

Kazanım 24: ح harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: حمام / أحرار / حر / حريق / مرمي / حارس / حياة / أحرف / حرف / حبات / حبة / بحار / بحر / قبيح / سحاب / مفاتيح / مفتاح / تحت / حقيبةحمار

Kazanım 25: حروف التعريفal belirlilik takısını fark eder. Açıklama: Öğrencilerin ال belirlilik takısını şemâ - kamerî harf ayrımı yapmadan verilen kelimelerle doğru bir şekilde yazıp okumaları sağlanmalıdır. Kelimeler öncelikle nekra merfu olarak sonra ال belirlilik takısıyla verilir. İçerik: بقرة - البقرة / قسم - القسم

Kazanım 26: ج harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: جامعة / جمع / مجمع / جرح / جراح / حجم / شجرة / أشجار / جرس / شجاعة / شجاع / جانع

Kazanım 27: خ harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: أخت / أخ / مخ / خشب / خشية / خمسة / خميس / خفيف / خفاش / خفافيش / خيار / خط / فخر / فخار

Kazanım 28: و harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Bu harfin med harfi olduğunu fark eder. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: شوارع / شارع / وحش / وحوش / حلوى / مفتوح / أوراق / ورق / موقف / يقف / وقف / حوت / واسع

Kazanım 29: ل harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: حال / لحم / ملح / سلام / يرتقال / قلم / أقلام / أكل / يأكل / فلم / أفلام / كلب / كلاب / فيل / فيلة

Kazanım 30: د harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: والد / والدة / ورد / ورود / ديك / عاد / يعود / دب / دببة / دار / دور / قرد / قرده / مدرسة / مدارس / دفتر / يد / سعيد / حدائق / حديقة / أسد

Kazanım 31: ذ harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: ذرة / ماذا / خذ / تذكرة / تذاكر / حذاء / أحذية / ذئب / ذئاب / مذكر / ذباب / الذي

Kazanım 32: ط harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: مسطرة / ساعة / طريق / طرق / مطر / أمطار / طائفة / مطعم / مطاعم / مطبخ / حائط / حيطان / مظلة / نظارة / حظيرة / استيقظ / ألفاظ / لفظ / ظي / لحظة / ظالم / ظلم / وسط / بطة / قط

Kazanım 33: ظ harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: مظلة / نظارة / حظيرة / استيقظ / ألفاظ / لفظ / ظي / لحظة / ظالم / ظلم

Kazanım 34: ه harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Bu harfin iyelik eki olduğunu fark eder. Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfle yazılabilecek yeni kelimeleri yazıp cümle içinde kullanmaları ve bu harfin iyelik eki olduğunu fark etmeleri sağlanmalıdır. İçerik: هله / هي / هو / هذه / هذا / يشاهد / شاهد / مهم

Kazanım 35: ث harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: ثور / ثلاثة / ثعبان / حادث / مثلث / تمثال / كثير / ثعلب / ثوب / أثواب

Kazanım 36: ن harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: نمر / عنب / سمين / قنفذ / نظيف / أنا / أنت / نافذة / نقود / من /

Kazanım 37: ز harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: زلزلة / يزور / زار / زيارة / حزين / زرافة / موز / خبز / منزل / منازل / زبدة / زجاج / زر /

Kazanım 38: غ harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: غيمة / غيوم / دماغ / غابة / غابات / غار / غش / مغامرة / غرفة / فارغ / مغلق /

Kazanım 39: ص harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: صورة / صديق / أصدقاء / قميص / قمصان / لص / لصوص / قصير / طويل / صندوق / مقص / عصافير / عصفور / بصل /

Kazanım 40: ض harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. İçerik: مضيق / ضابط / ضباط / ضرس / ضمير / ضمائر / ضفدع / ضفادع / تفضل / بيض / مضخة / حوض /

3. İletişimsel Alfabe Öğretimi Tekniği Programlama Süreci

Çalışmada önerilen tekniğin uygulanabilmesi için, öncelikli olarak ders kitapçıklarının hazırlanması gerekmektedir. Ders kitapçıkları, kazanımların uygulama sürecinde, noktalı harf biçimi kullanılarak hazırlanmalıdır. Öğrencilerin bu harflerin üzerinden çizgi çalışması yaparak harf - kelime yazma becerileri gelişecektir. Hazırlanan görsellerin ve kitapçıkların tahtaya yansıtılabilmesi için bir yansıtım cihazı ve bilgisayarın da kullanılması gerekmektedir. Ders kitapçığı, kazanım sırasına göre hazırlanmalı ve her kazanım için ayrı bölümler şeklinde düzenlenmelidir.

3.1. İletişimsel Alfabe Öğretim Tekniği Uygulama Aşaması Kapsamı

Çalışmada önerilen tekniğin uygulanması aşamasında önceden belirlenmiş olan kazanımlar listedeki sıraya göre tek tek ele alınacak, bunun yanı sıra sarmal yapı titizlikle kullanılarak parçadan bütüne - kolaydan zora anlayışıyla bütünleşmesi sağlanacaktır. Sarmal yapının etkin ve etkileşimli kullanılması alfabe öğretim sürecinin etkinliğiyle doğrudan alakalıdır. Öğretim süreci içinde karşılaşılan bir kelime ve yapının bir sonraki kelime ve yapılarla sürekli bir şekilde uyum sağlaması gerekmektedir. Bu bağlamda öğreticinin sarmal yapıyı fark etmesi ve bu yapıları etkin bir şekilde kullanması gerekmektedir. Programın uygulanma aşamasında verilen açıklama ve öneri bölümleri kazanım 20'ye kadar sırasıyla verilmiş, kazanım 20'den sonra ise kazanım 23, 25 ve 34 açıklama ve öneri olarak sunulmuştur. Kazanımlar ele alınırken öğretici; kazanımda belirtilen harf veya kelime yapıları tahtaya yansıtır. Harfin veya kelimenin okunuşunu - sesletimini yapar. Öğrenciler harfin okunuşunu - sesletimini tekrar ederler. Öğretici harfin nasıl yazıldığını gösterir. Öğrenciler tahtadaki yansının üzerinden çizerek harfi veya kelimeyi yazarlar. Öğretici öğrencilere dağıtacağı noktalı yazı sitilinin yardımıyla her öğ-

rencinin harfi veya kelimeyi yazmasını sağlar. Yazma aşamaları istendiği şekilde tamamlanınca, öğrenilen kelimeyle ilgili konuşma etkinlikleri yapılır.

4. İletişimsel Alfabe Öğretim Tekniği Uygulama Aşamaları

Bu aşamada, çalışmada önerilen tekniğin nasıl kullanılacağı, yirminci kazanıma kadar detaylı bir şekilde ele alınmış, öğreticiye materyal geliştirme süreciyle ilgili fikir ve görüşleri ve etkileşimli etkinlikler planlanmıştır.

K1: Öğrenciler görsellerde yer alan görüntünün Arapça karşılığını tahmin eder / söyler.

K1 Açıklama: Kelime öğrenimi sürecinde karşılaşılan kelimeler, etkinlikler aracılığıyla tekrar edilecektir.

K1 Uygulama: Öğretici alfabe öğretimi aşamasına geçmeden önce, alfabe öğretimi aşamasında kullanacağı kelimelerden seçtiklerini henüz okuma yazma bilmeyen öğrencilerine görsel ve sessel olarak öğretir ve uygulamaya başlayacağı ders itibarıyla bu kelimeleri hatırlatmak amacıyla öğrencilerine sorar ve cevaplar alır. Kelimeler uygulama aşaması boyunca kullanılacağı için bilinmeleri önemlidir. Alfabe öğretimi aşamasına geçmeden önce öğretilecek kelimeler, meslekler, meyveler, taşıtlar gibi görsellerle anlatılabilecek kelimelerden seçilmelidir. Kelime seçimi öncelikli olarak program içeriklerinde verilen kelimelerden seçilmelidir. İçeriklerde istenilen kelime yoksa başka kelimeler sürece dâhil edilebilir.

K2: Öğrenciler هذا و هذه işaret isimlerini noktalı harf yazma biçemi yardımıyla yazarlar ve seslendirirler.

K2 Açıklama: Verilen işaret isimleri noktalı harf yazma biçemi kullanılarak yazdırılmalıdır. Kelimelerin sesletimi doğru telaffuzla yapılmalıdır.

K2 Uygulama: Kazanımda verilen kelimeler aslında birer işaret sıfatlarıdır. Çalışmada önerilen teknik öğrencilerin yazmaya ve okumaya görsel hafızalarını kullanarak başlamalarını ister. Bu bağlamda öğretici tahtaya bu sıfatlardan önce [هذا] yı daha sonra [هذه] yi yansıtır. Sıfatların nasıl okunduğunu öğrencilerine gösterir. Öğrenciler öğreticiyi tekrar ederler. Her öğrencinin verilen kelimeleri doğru telaffuz ettiğinden ve görseldeki kelimeyi bildiğinden emin olunca, öğretici, kelimelerin nasıl yazıldığını uygulamalı olarak gösterir. Öğrenciler de kendilerine dağıtılan kitapçıklardan bu iki kelime için ayrılan bölümde yazma çalışmalarını yaparlar.

İstenilen bölüm doldurulduktan sonra noktasız ve düz çizgi üzerinde kelimeleri yazmaları sağlanır.

Bu aşamada öğrencilerin ileride oluşturacakları isim cümlelerinin temeli atılmaya çalışılmıştır. Öğretici kelimelerin anlamlarını Türkçe olarak açıklayabilir.

K3: ب harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Bu harfle beraber fetha, damme ve kesra harekelerini tanır ve yazar.

K3 Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfi noktalı harf sitali yardımıyla yazılın, başta, ortada ve sonda olacak şekilde yazması sağlanmalıdır. Harfin yazımı tamamlandıktan sonra fetha, damme ve kesra harekeleri de aynı yöntemle yazdırılmalıdır.

K3 Uygulama: Kazanımda verilen harf öğrencilerin bağımsız olarak yazacakları ilk harfleridir. Öğretici harfi tahtaya yansıtır ve öncelikle harfin sesletimini ve telaffuzunu

yapar. Daha sonra öğrenciler harfin okunuşunu ve sesletimini tekrar ederler. Bu aşamalar tamamlandıkça öğrenciler harfi kendilerine verilen kitapçıktaki bölüme noktalı harf biçemi yardımıyla yazarlar. Bu harf ilk harf olduğu için henüz yazılacak bir kelime yoktur. Harfin yazılışı bitince ‘damme, fetha ve kesra’ hareketleri hem sessel hem de yazısal olarak öğretilir. Bu aşamada acele edilmeden ilerlenmeli öğrencilerin isteklilik kazanmalarını sağlanmalıdır.

K4: ĩ harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Hemzeyi fark eder ve yazar. ı harfinin medd (uzatma) sesi - harfi olduğunu fark eder.

K4 Açıklama: Öğrencilerin kazanımında verilen harfi noktalı harf sitili yardımıyla yalın, başta, ortada ve sonda olacak şekilde yazması sağlanmalıdır. ‘Elif’ harfi aynı zamanda bir uzatma harfi olduğu için bu kullanımının da etkinlikler yoluyla verilmesi gerekmektedir.

K4 Uygulama: Harfin öğretimi önceki kazanımında verilen harfin öğretimiyle aynıdır. Harfin yalın olarak yazılması ve seslendirilmesi aşamasından sonra öğretici, harfi [ب] harfiyle birleştirerek [ب] bâ şeklinde uzatmalı okur ve noktalı harf biçemi yoluyla yazılmasını sağlar.

Bu aşamada amaç öğrencilerin medd harfi denilen uzatma seslerini de tanımlarını ve okumalarıdır. Öğrencilerin bir süre boyunca, karşılaştıkları her harfle uzatma harflerini kullanarak okuma ve yazma yapmaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin ilk öğrendikleri هنا ve هذه işaret sıfatlarında uzatma sesinin söylenmesine karşın bu seslerin yazılmadıklarına dair basit açıklama yapılır. Bu aşama tamamlandıkça [ı] harfinin hemzeyle yazılan formu da noktalı harf biçemi yoluyla aynı şekilde verilmelidir. Kazanım 5, 6, 7, 8 sarmal bir yapı oluşturdukları için K5 üzerinden tümüyle ilgili açıklama ve uygulama yapılmıştır.

K5: ĩ ve ب harflerinden oluşacak اب kelimesini noktalı harfler üzerinden yazar ve seslendirir. Sükûn hareketini fark eder.

K5 Açıklama: Öğrencilerin bu harflerle daha önceden sesli olarak duydukları ve anlamını bildikleri kelimeyi cümle dışı olarak yazmaları sağlanmalıdır. Kelime Sükûn hareketinin öğretimi için öncelikle sâkin (harekesiz) daha sonra harekeli okunmalıdır.

K5 Uygulama: Öğretici tahtaya kelimeyi yansıtır ve öğrencilerine kelimeyi nasıl okuduğuna dair giriş yapar. Öğrenciler kelimeyi okur. Her öğrenci kelimeyi okuduktan sonra, kelimenin nasıl yazıldığını yansı üzerinden gösterir ve her bir öğrenciyi tahtaya çağırarak kelimeyi yazmalarını ister. Yazma ve seslendirme aşaması bitince öğrencilerin, kitapçıklarda bulunan ilgili alanları doldurmalarını ister. Doldurma aşaması tamamlandıkça öğretici, öğrencilerin yazmış olduğu kelimeleri denetler. Yazımda hata yapan öğrenciler varsa hataları anlık düzeltilir. Hatalar düzeltilmeden yeni bir aşamaya geçilmez.

Yukarıda bahsedilen yazım aşaması tamamlandıkça öğretici, tahtaya bir erkek görseli yansıtır ve görseli işaret ederek هذا اب der. Öğrencilerin cümlede geçen her iki kelimeyi de bildikleri var sayıldığından cümlelerin Türkçe karşılığı söylenmez. Bunun yerine öğretici beden hareketlerini kullanarak cümlelerin anlamını fark ettirmeye çalışır. Bu aşamada verilen bu cümle, öğrencilerin Arapça öğrenimlerinde karşılaştıkları ilk cümle olma-

sı durumuyla önemlidir. Bu cümleyle beraber öğrencilerin kendilerine güven kazanmalarını sağlamak adına sınıf içindeki etkileşim artırılmalıdır. Öğrencilerin hepsinin cümleyi doğru bir telaffuzla söylemeleri gerekmektedir. Her bir öğrencinin aynı hevesle cümleye yaklaşması önemlidir. هذآب cümlesi tamamlanınca öğretici, tahtaya kapı görseli yansıtır ve هذآب der. Önceki cümlede yapılan etkileşimli etkinlik tekrar edilir. Bu cümleyle beraber öğrencilerin zihinlerinde üç kelime ve bu kelimelerle oluşturulmuş iki cümle vardır.

K9: ي harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. ي harfinin med harfi ve iyelik eki olduğunu fark eder.

K9 Açıklama: Kazanımda verilen harfin bir med (uzatma) harfi ve iyelik eki olarak kullanımını fark etmesi sağlanır.

K9 Uygulama: Öğrencilerin yazacakları üçüncü harftir. Öğretici daha önceki harflerin öğretiminde uygulamış olduğu stratejiyi uygular. Harfin yazılış ve okunuşu önceki kazanımlarda olduğu gibi tamamlanınca ي harfinin bir medd (uzatma) harfi olması sebebiyle K4'de önerilen uygulama bu kazanımla beraber tekrar edilir.

K10: ي harfini önceki kazanımlarda öğrendiği أب - باب kelimeleriyle birleştirir ve بآبي - آبي tamlamalarını yazar ve seslendirir.

K11: هذآ işaret ismini ve بآبي / آبي kelimelerini kullanarak هذآبآبي / cümlelerini oluşturur, yazar ve seslendirir.

K10 - K11 Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen cümleleri yazmaları ve sınıf içi etkileşimli etkinlikler yoluyla seslendirmeleri sağlanmalıdır.

K10 - K11 Uygulama: Kazanımlar 9, 10, 11 sarmal yapı gereği birbirini tamamlayan süreçleri içerirler. Bu nedenle söz konusu kazanımların detaylı uygulama süreci bu kısımda anlatılmıştır. Öğretici ي harfini çalıştıktan sonra bu harfin iyelik harfi olduğu konusu üzerinde etkinlikler yapar. Etkinliğe giriş amacıyla çantasından bir kalem çıkarır ve öğrencilerine هذآب der. Öğrencilerin kalem kelimesinin anlamını Türkçede de aynen kullandığı için bildikleri varsayılır. Öğrenciler öğreticinin cümlesindeki hedefi anladıkları fark edildiğinde öğretici, هذآبلي diyerek kalemi sahiplendiğini ve o kalemin kendisinin kalemi olduğu rolünü beden ve mimik hareketleriyle oynar. Sürecin hedefine ulaştığı düşünülünce tahtaya önceki kazanımlarda öğrenilen أب ve باب kelimelerinin görselleri yansıtılır. Öğretici bu aşamada أب kelimesi için kendi babasının fotoğrafını kullanabilir. Etkinlikler tamamlandığında öğrencilerin هذآب - هذآبآبي / هذآبآبي cümlelerini yazabilmeleri ve söyleyebilmeleri gerekmektedir.

K12: ت harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. Bu harfle beraber بيتي - بيتي - بيتي ifadelerini yazar ve seslendirir.

K12 Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfi ve bu harfle beraber yazabileceği yeni kelime üzerinde çalışmalarını sağlanmalıdır.

K12 Uygulama: Kazanımda verilen harf diğer harflerin öğretiminde kullanılan öğretim stratejisi yardımıyla öğretilir. Bu harfle beraber öğrenciler بيت ve بيت kelimelerini öğrenmiş olacaktırlar. Bu nedenle bu iki kelime de önceki kelimeler gibi هذآ işaret sıfatıyla oluşturulacak isim cümlelerinde kullanılmalıdır.

Cümleler önceki kazanımlarda olduğu gibi etkileşimli olmalı ve her öğrenci etkinliklere katılmalıdır. Bu aşamalar başlangıç aşamaları olduğu için öğrencilerin hataları anlık olarak giderilmelidir.

K12'nin tamamlanması sonrasında bu aşamaya kadar biriken tüm dil malzemesiyle etkileşimli genel tekrarlar yapılır.

Üstte verilen etkinlikler tamamlandıktan sonra ara kazanım olarak tanımlanabilecek; 'Öğrenciler هل، نعم، لا، ليس ifadelerini noktalı harf biçemi aracılığıyla yazıp okurlar. Bu ifadeleri yazılı ve sözlü cümlelerinde kullanırlar'.

Bu kazanım alfabe öğretiminde diğer harflere devam etmeden verilmelidir. Bu ara kazanım doğrultusunda öğrencilerin öncelikle هل soru edatını noktalı harf biçemi aracılığıyla yazmaları sağlanmalıdır. Bu ifade cümle içinde kullanılmadan önce, K1'de olduğu gibi verilmeli yazma ve okuma aşaması tamamlanınca cümle içinde kullanılmalıdır.

Öğretici verilen ifadeler yardımıyla önceden öğrenilen cümlelere sorular sorabilme-yi mümkün hale getirmiştir. Bu aşama sınıf içinde hem yazılı hem de sözlü olarak defalarca tekrar edilmeli ve öğrencilerin kulak dil alışkanlığı kazanmaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin üretilen bu sorulara cevap verebilmeleri için نعم، لا، ifadelerini de bilmeleri ve anlamaları gerekmektedir.

Arapçada olumsuzluk edatlarından biri olan ve olumsuz cevap cümlelerinde 'değil' anlamı taşıyan 'ليس' nin özel bir kullanımı vardır. Bu kullanım öğrencilere bu aşamada dil bilgisi yönünden açıklanmamalı buna karşın kulak dil alışkanlığı kazabilmeleri için öğrenilen kelimelerle bol uygulama yapılmalıdır.

K13: ك harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. ك harfinin iyelik eki olduğunu fark eder.

K13 Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfle yazılabilecek yeni kelimeleri yazıp cümle içinde kullanmaları ve bu harfin iyelik eki olduğunu fark etmeleri sağlanmalıdır.

K13 Uygulama: Öğrencilerin yazacakları beşinci harftir. Öğretici daha önceki harflerin öğretiminde uygulamış olduğu stratejiyi uygular.

Harfin yazılışı ve okunuşu önceki kazanımlarda olduğu gibi tamamlanınca ك harfinin bir iyelik harfi olduğunu kadınlara ve erkeklere yönelik ayrı ayrı kullanıldığını، ي harfini öğretirken kullandığı stratejiyi temel alarak tekrar uygular. Bu bağlamda öğretici, kendi kitabını eline alır ve هذا كتابي der. Daha sonra bir kız öğrencinin kitabını alarak هذا كتابك der ardından bir erkek öğrencinin kitabını alarak هذا كتابك der. Öğrenciler cümleler üzerinde antrenman yaparlar. Bir üst aşamada öğretici، هل soru edatını kullanarak öğrencilere؛ هل هذا كتابك؟ - هل هذا كتابك؟ gibi sorular sorup cevaplar alır. Etkileşim sürecine tüm öğrencilerin katılması gerekmektedir. Hatalar anlık olarak tespit edilmeli ve düzeltilmelidir. Aşama tüm öğrenciler tarafından kavranmadan yeni aşamaya geçilmez. Öğrencilerin bu aşamada öğrenecekleri yeni kelimeler كتاب - كتب / كاتب - كاتبة / يكتب - يكتب kelimeleridir. Öğrencilerin öğrenmiş oldukları kelimeler arttıkça iletişimsellik süreci de o doğrultuda artacaktır. Bu aşamada öğrencilerin her yeni kelimeyle (isim formları) birlikte iyelik eklerini kullanmalıdırlar. Bu kullanımın amacı kulak dil alışkanlığının elde edilmesidir.

Öğrenciler ح harfiyle beraber ilk fiilleriyle karşılaşacaklardır. Fiil öğretiminde öncelik fiilin müziksel olarak ‘mâzi (geçmiş), muzâri (geniş), masdar ve emir kipleri kulak dil alışkanlığı yöntemiyle öğretilmelidir. Öğrencilerin ilk fiili يكتب-يكتب (yazmak) fiilidir. Verilen fiille bu aşamada cümle kurulmayacaktır.

K14: م harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar. ما soru edatını yazar ve cümle içinde kullanır.

K14 Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfle yazılabilecek yeni kelimeleri yazıp cümle içinde kullanmaları sağlanmalıdır. ما edatıyla soru cümleleri oluşturup cevaplar vermesi sağlanmalıdır.

K14 Uygulama: Öğretici daha önceki harfleri öğretirken kullanmış olduğu öğretim stratejilerini kullanır. Harfin yazımı ve sesletimi tamamlandıktan sonra bu harfle üretilebilecek kelimelerin yazımı, sesletim ve cümle içinde kullanılmalarına yönelik etkinlikler düzenlenmelidir.

Etkinliklerde verilen ve م harfiyle birlikte yazılabilen مكتب kelimesi basit isim cümlesi içinde kullanılır ve iletişimsel yöntem ve sarmal yapı yoluyla sınıf içinde öğrenciler tarafından karşılıklı soru cevap etkinliklerine dönüştürülür. Bu kelimenin çoğul formu olan مكاتب ise ilk defa هذه işaret sıfatıyla kullanılır. Bu aşamadaki dil bilgisi öğrencilere Türkçe olarak açıklanır ve kulak dil alışkanlığı yoluyla öğrencilerin cümleyi özümsemeleri ve kullanmaları sağlanır. Yine aynı kelimenin nekra formunun tenvinsiz okunması durumu basitçe anlatılır ve öğrencilerin henüz ilk aşamalarda bu tarz kelimelere karşı bilinçli olmaları sağlanır. ما soru edatının yazımıyla birlikte öğrenciler; ما هذا؟ ما هذه؟ sorularını sorabileceklerdir. Bu sorulara cevaplar verebileceklerdir. Öğreticinin bu aşamalarda iletişimi üst seviyede tutup sarmal sistemi iyi kullanması gerekmektedir. Kazanımda verilen harfle beraber yazılabilecek diğer bir kelime ماء (su) kelimesidir.

K15: Fetha'nın tenvinini fark eder ve yazar.

K15 Açıklama: Öğrencilerin verilen noktalı harfler yardımıyla önceki kelimeleri nekra ve mansûb olarak yazmaları sağlanır.

K15 Uygulama: Öğretici daha önce geçmiş olan tüm kelimeleri nekra ve mansup olarak okuyacak ve bu kelimelerin yazılışı sırasında yapısı gereken değişiklikleri noktalı harf biçimi yoluyla göstermelidir. Kazanımın uygulanmasında ليس ve کم edatları kulak dil alışkanlığı yardımıyla kullanılabilir. کم soru edatının ‘kaç’ anlamına geldiği basitçe açıklanır ancak bu edatla oluşturulmuş sorulara cevaplar verilmez.

K16 - 17: ش / س harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar.

K16 Açıklama: Öğrencilerin kazanımda verilen harfle yazılabilecek yeni kelimeleri yazıp cümle içinde kullanmaları sağlanmalıdır.

K16 - 17 Uygulama: Öğretici harfin yalın yazımını önceki harflerde olduğu gibi öğretir. Bu harfle beraber günlük hayatta sıklıkla kullanılacak olan اسم kelimesi öğretilir. Bu bağlamda sınıf içinde etkileşimli diyaloglar oluşturulur. اسم اسمك-سمك kelimesi de س harfinin öğretilmesiyle kullanılabilir. Bu durumda öğrencilerin / هل هذا؟ / ما هذا؟ gibi soru cümleleri yardımıyla diyaloglar oluşturmaları sağlanmalıdır. هذا اسمك cümlesi oluşturulduğunda daha önce öğrenilmiş olan هذا مكتب cümlesiyle bağdaştırılmalıdır.

س harfiyle beraber yapılacak etkinlikler tamamlanınca, noktalı harf biçemi üzerinden من, هو, هي, أين ifadelerinin yazımı ve okunuşu görsel olarak öğretilir ve bu ifadelerle مهبو gibi basit cümleler yoluyla etkileşim sağlanır.

س harfleriyle beraber أنت ve أنا - أنت - أنا zamirleri de noktalı harf biçemi yoluyla öğretilir ve zamirlerin anlamları etkinlikler yoluyla pekiştirilir. Bu aşamada öğrencilerin günlük hayatta sık kullanacakları هانتتمأكد - هانتتمأكد soru cümlesi öğretilecek ve önceki kazanımlarda öğrenilmiş olan diyaloglara eklenecektir. Bu cümleyle beraber iletişim gücü bir üst seviyeye taşınmış olacaktır. أنا zamiri öğretilince her öğrencinin kendi adını noktalı harf yardımıyla yazması öğretilir.

K18: Şedde harekesini fark eder, yazar ve okur.

K18 Açıklama: Öğrencilerin verilen noktalı harfler yardımıyla şedde harekesini yazmaları sağlanmalıdır.

K18 Uygulama: Öğretici önceki kelimeleri öğretirken kullanmış olduğu stratejiyi bu kazanımın gerçekleşmesi için de kullanır. Şedde harekesinin öğretiminde ام / شك / شاب / ع kelimeleri kullanılır. Kazanım gerçekleşince, etkinliklerde öğrenilen kelimeler basit cümleler içinde kullanılmalıdır.

K19: ع harfini seslendirir, noktalı harfler üzerinden bu harfi başta ortada sonda yazar.

K19 Açıklama: Öğrencilerin verilen harfi başta, ortada ve sonda yazmaları sağlanmalıdır. Bu harfle birlikte yazılabilecek yeni kelimeler üzerinde yazılı ve sözlü etkinlikler uygulanmalıdır.

K19 Uygulama: ع harfi Türkçede olmayan bir ses olduğu için öncelikle sesin doğru telaffuzuna çalışılmalıdır. Telaffuz çalışmaları tamamlanınca harfin yalın olarak yazılması ve sonrasında bu harfle beraber yazılabilecek kelimeler üzerinde çalışmalar yapılmalıdır. انامتعيب gibi basit cümleler oluşturulup sınıf içi etkinliğe dönüştürülebilir. Bu harfle beraber yazımı yapılabilecek diğer kelimeler kazanımlar tablosunda listelenmiştir. ع harfiyle beraber öğrenciler 'yaşamak' anlamına gelen عاش - يعيش - عيش fiilini kulak dil alışkanlığı yolu yardımıyla ezberlerler. Daha sonra bu fiil üzerinden daha önce öğrenmiş olduğu zamirler yoluyla cümleler oluşturur. Öğretici bu durumdan yola çıkarak yazımı mümkün olabilecek basit fiiller üzerinden cümleler oluşturmaya yönelik etkinlikler tasarlar. Öğrenilen bu fiille beraber aşağıdaki cümleler örnek olarak kullanılabilir.

أنا أعيش في البيت / أين أعيش؟ / هل أعيش في المكتبة؟ / أنت تعيش في البيت / أنت تعيش في البيت.

Uygulama sürecinde öğrencilerin karşılaşacağı her yeni kelime noktalı harf biçemi şeklinde verilmelidir. Öğrenciler kelimeye alışınca normal yazı biçemiyle kullanılabilir. Çalışmada önerilen yöntem diğer kazanımlar için aynı şekilde uygulanmalıdır.

Sonuç

Yabancı dil olarak Arapça öğretiminde kullanılan yöntemler genellikle Avrupa dillerinin öğretiminde kullanılan yöntemlerdir. Bu yöntemlerin Arapça öğretiminde genel olarak başarı sağladığı söylenebilir. Buna karşın hazırlık sınıflarında Arapça öğrenmeye başlayan ve Arapçayla ilk defa bu sınıflarda karşılaşan öğrencilerin, İmam Hatip Liselelerinden gelip bu dili en az A1 düzeyinde bilen öğrenciler karşısında, Arapça öğrenmeye dair isteklilik kazanamamaktadır. Öğrenciler, Türkçe'nin Latin alfabesiyle yazılmasını

dan dolayı Arapça öğrenirken yeni bir alfabeyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Latin alfabesi soldan sağa doğru yazılırken, Arap alfabesi sağdan sola doğru yazılmaktadır. Bu duruma alışmak da Türk öğrenciler için bir adaptasyon evresi gerektirmektedir.⁹ Söz konusu alfabenin karmaşıklığı ve harekesiz okuyabilmenin zor olacağı düşüncesi bu öğrenciler için içinden çıkılmaz bir duruma dönüştüğü yadsınamaz bir gerçektir. Alfabe öğretimi genellikle harf yazımı kitapları veya kullanılan ders kitaplarının içeriklerini takip etme yöntemi şeklinde gerçekleştirilir.

Günümüzde üniversite hazırlık sınıflarında Arapça öğretimi her ne kadar alfabenin öğretilmesiyle başlasa da öğretim elemanları sınıf içinde alfabeyle bilenlerin çokluğundan kaynaklanan baskı nedeniyle bu aşamayı hızlı bir şekilde geçip ünitelere başlama eğilimi göstermektedir. Bu tutum sınıf içinde henüz alfabeyle aşına olmayan öğrencilerin kaybına sebep olmaktadır. Bu durumdan hareketle Arapça öğrenimine üniversite hazırlık sınıflarında başlayacak olan öğrencilerin en kısa ve en etkili sürede A1 seviyesine taşınabilmeleri için önlemler alınması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmamızda önermiş olduğumuz ve adına 'İletişimsel Alfabe Öğretim Tekniği' dediğimiz çalışma, harfleri, kelime içinde kullanılacak ve öğrencilerin bu kelimelerle hemen ilk ders saatleri itibarıyla cümleler üretebileceği bir sırayla sunmaktadır. Dil öğretimi kelime temelli öğretim sürecine döner ve öğrenciler az sayıda kelimeyle çok tekrarlı cümleler üzerinde etkileşim kurarlar. Bu sayede öğrenci harekete ihtiyaç duymaz ve kelimeleri tıpkı bir fotoğraf görseli gibi zihnine kaydeder. Öğrenciler öğrendikleri her harfle beraber kelime haznelerine yeni bir kelime eklerler. Harflerin öğretimi tamamlanana kadar etkileşim içindedirler ve basit isim tamlamaları, isim cümleleri ve basit fiil cümleleri oluşturabilme becerileri kazanırlar. Bunun yanı sıra öğrenciler Arapça öğretim setlerinin genellikle ilk kitaplarının ilk ünitelerinde yer alan kazanımları, bu aşamada elde ederler. Bu sayede harf öğretimi tamamlanıp ders kitabına başladıkları zaman, öğrencilerin karşısına aşına oldukları bir sürecin çıkması muhtemeldir. Bu durumun öğrencilerin isteklilik oranlarını yükseltip Arapçayı sevmelerine katkı sağlaması öngörülmektedir. Bütün bu verilerden hareketle çalışmamızda ele aldığımız konunun Arapça alfabe öğretimini etkileşimli bir öğretim sürecine dönüştüreceği ve öğrenciler üzerinde pozitif ve kalıcı etkiler bırakacağı öngörülmektedir.

Kaynakça | References

- Akçay, Cihaner. *Arapça Öğretim Metotları*. İstanbul: Akdem, 2017.
- Aksan, Doğan. *Her Yünlüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.
- Dağbaşı, Gürkan vd. *Kuramdan Uygulamaya Arapça Dil Becerilerinin Öğretimi*. İstanbul: Akdem, 2018.
- Gemalmaz, Efrasiyap. *Türkçenin Derin Yapısı*. Ankara: Belen Yayıncılık, 2010.
- Özcan, Murat vd. "A Review of Arabic Teacher Candidates' Profiles". *Education Quartely Reviews* 5/1 (2022), 250-260. <http://doi.org/10.31014/aior.1993.05.01.436>
- Türk Dil Kurumu (TDK). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005.
- User, Hatice Şirin. *Başlangıcından Günümüze Türk Yazı Sistemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2006.
- Yaman Şen, Gül. "Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretiminde Whatsapp Kullanımı". *International Journal of Comtemporary Educational Studies (IntJCES)* 2/1 (2016), 37-47.

⁹ Gürkan Dağbaşı vd., *Kuramdan Uygulamaya Arapça Dil Becerilerinin Öğretimi* (İstanbul: Akdem, 2018), 166.